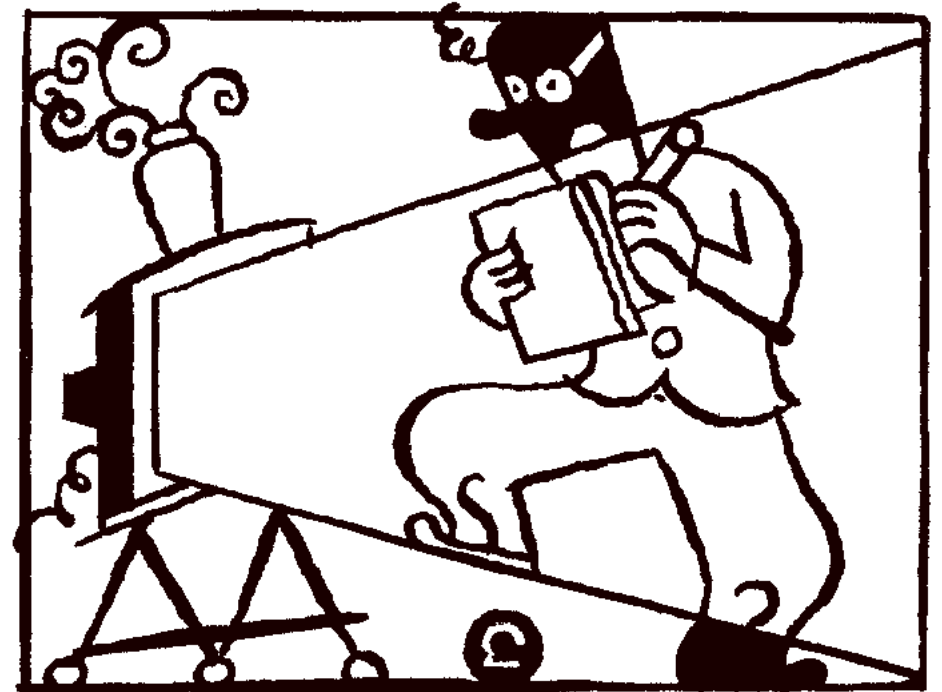

Dwarskijker

Rudy Vandendaele

DWARS KIJKER

B&L 1999-2019 HUMO

‘In februari 1972 werd ik bevorderd tot televisiecriticus van
NRC Handelsblad. Het was toen, zoals nu nog, een beroep
waarvoor je niets geleerd hoefde te hebben.’

H.J.A. Hofland

BEGINTITELS VAN HET EINDE

Mijn illustere voorganger in de rubriek ‘Dwarskijker’ was Willy Courteaux (1924-2017), een geletterd man en dito pijproker. Hij stond in mijn kringen ook bekend als vertaler van Shakespeare: ‘Is ’t eedler voor de geest, de slingerstenen en pijlen van ’t kwaadaardig lot te dulden, of ’t zwaard te heffen tegen ’n zee van plagen en door verzet ze ’t eind’gen?’ Ik ben er eerlijk gezegd nog niet helemaal uit, maar dat doet er nu even niet toe. In 2002, toen Willy Courteaux al lang en breed met pensioen was en zich in zijn volle lengte op het vertalen van Euripides had geworpen, vroeg een interviewer hem wat hij van zijn opvolger in ‘Dwarskijker’ vond. ‘Ik lees Rudy heel graag,’ sprak Willy toen, ‘en ik vind hem zeer geestig. Maar echte tv-kritiek schrijft hij niet.’ Dat ik volgens Willy Courteaux, die toch maar mooi Shakespeare had doorvorst, zeer geestig zou zijn, daar moest ik me bij neerleggen. Het kost me voorts geen schijntje moeite om heden toe te geven dat Willy gelijk had, en dat ik in al die jaren geen ‘echte tv-kritiek’ heb geschreven, ook wel omdat de betrekking van tv-criticus nooit stof voor mijn jongensdromen is geweest, laat staan dat ik er bij *Humo* ooit naar gesolliciteerd zou hebben. Dat emplot is me overkomen, niet meer en niet minder. Maar goed, van kinds af aan – er groeiden nog harkantennes op de daken – keek ik graag televisie. Dat om te beginnen. De televisie heeft me al vroeg in mijn leven, eerst nog zo’n tien jaar in zwart-wit, op ideeën gebracht, lokkende vertes voor me ontsloten, en zelfs ontsnappingsroutes voor me uitgestippeld. En ze heeft me vooral levensnoodzakelijke afleiding bezorgd, wat ze, nu ze onwijs *smart* is, nog elke dag doet. Ik heb dan ook weinig uit te staan met steile cultuurcritici die het nog altijd over de ‘treurbuis’ hebben, zelfs al is de kathodestraalbuis in deze tijd volkomen achterhaald, en allang naar dystopische stapelplaatsen in milieuparken verbannen.

Toen ik als voorbereiding voor dit schappelijk geprijsde boek mijn dagelijks haastwerk van weleer onder ogen moest zien, trof het me dat ik niet langer voor de volle honderd procent samenviel met de ik-figuur die in die stukjes aan het licht treedt. Nu ja, ik voel me nog wel verwant aan hem, maar laat ik zeggen dat ik thans een andere variatie op hetzelfde zieltje ben, en ‘zieltje’ is dan weer een begrip waarover ik vooralsnog geen lezing met lichtbeelden durf te geven. Al meen ik dan weer wél te weten dat er twee zielen in de borst van die ik-figuur, een gevoelsmens en een verstandsmens, al heel lang een drieste tango aan het dansen waren, in de hoop dat een van beiden erbij zou neervallen.

‘Geen echte tv-kritiek’, mij best, maar wat was mijn dagelijks haastwerk dan wél? Of wat wilde ik dat het was? In het beste geval moest het niet-academisch zijn, met zorg geformuleerd, en zo lichtvoetig en onderhoudend mogelijk – een geintje kon er dus altijd wel af, al moest levensernst steeds de grondtoon blijven. Wezenloos gelach is er immers al genoeg.

Ik wilde vooral mezelf niet vervelen met die stukjes. Zonder omzien van mijn onderwerp afdwalen was dan ook volop toegestaan: het wereldnieuws, van oudsher ‘*n zee van plagen*’, drong zich weleens in alle hevigheid aan me op zodat ik zienderogen het tv-programma dat ik aan het bespreken was uit het oog verloor. Een andere keer bood een tv-programma mij de gelegenheid om autobiografisch uit te weiden over een of ander voorval uit mijn leven van alledag, of over akkefietjes uit mijn jeugd, die ik nog steeds niet voor bekeken kan houden. En er was niemand op de redactie van *Humo* die mij ooit zulke hoogstpersoonlijke afdwalingen belet heeft. Typisch *Humo*, vermoed ik.

De vluchtigheid heb ik altijd een mooi aspect van de schrijvende pers gevonden: een stukje over een efemeer televisieprogramma is per definitie geen blijvertje – het is hooguit een briesje dat eventjes, zo goed als ongemerkt, de waterspiegel van een vijver beroert. En daar heb ik altijd vrede mee gehad. Maar op een dag zei iemand me: ‘Hoelang heb je nu ook weer die stukjes over televisie zitten tikken? Een dikke dertig jaar? En wat blijft ervan over? Niks, nada, noppes!’ Personen die graag het trioetje ‘niks, nada, noppes’ in de conversatie mikken, met een triomfantelijk uitroep-teken erachter, zal ik niet meteen aan de borst drukken, maar los daarvan gaf de gespreksgenoot in kwestie me toch te denken. Hoewel ik onderhand oud genoeg ben om niet langer de voetveeg van mijn ego te willen zijn, stak er die keer onloochenbare ijdelheid in me op. En daar is dan *Dwarskijker 1991-2019* uit voortgekomen, een bloemlezing die mij toch een poosje, naar schatting een etmaal, voor de vergetelheid zal behoeden. Ik ben inmiddels een verweesd kind van mijn tijd maar verder heb ik niet te klagen.

Rudy Vandendaele

1999

HET LEVEN ZOALS HET IS: KINDERZIEKENHUIS

TV1 – 28 januari

Ik zal wel niet al te gevoelig zijn want anders had ik me al lang op een ondraaglijke lentedag verhangen. Tegen *Het leven zoals het is: Kinderziekenhuis* blijf ik evenwel nauwelijks bestand: terwijl ik ernaar zit te kijken, verlang ik aan één stuk door naar de aftiteling, zoals ik aan iemands smartelijke ziekbed, ondanks barmhartige voornemens, alleen maar verlang naar een verpleegster die in de deuropening vraagt of het bezoek nu afscheid wil nemen. En toch vind ik *Kinderziekenhuis* een goed programma.

Ik behoor niet tot het slag theemutsen dat verlekkerd de overlijdensadvertenties spelt, in z'n vrije tijd louter voor z'n plezier in de medische encyclopedie grasduint, en meer kwalen bij hun naam kan noemen dan de gemiddelde derdejaars geneeskunde. Het is zaak om het leven en de bijbehorende dood onder ogen te zien, maar alles op zijn tijd, zeg ik van de vroege morgen tot de late avond, en reken maar dat die tijd komt.

Kinderziekenhuis is wellicht een voorbereidende oefening op leed waaraan ieder mens aldoor blootstaat. Je kunt er redelijkerwijs het nut van inzien, maar in mijn geval schakelt dit programma veeleer mijn ratio uit. Dat komt omdat er kinderen mee gemoeid zijn, die je in hun meest weerloze staat te zien krijgt: als ze pijn hebben, als ze bang zijn. De ontredding van een kind dat verdoofd wordt of uit narcose komt, gaat mij in elk geval niet in m'n kouwe kleren zitten.

Het leukemiepatiëntje Clio had in deze aflevering net haar tweede chemotherapie achter de rug; een echt succes was die behandeling niet geweest, want het medische team besliste dat een stamceltransplantatie

aangewezen was. Clio leek diep te slapen; ineens schoot ze wakker en bracht een klaaglijk, door merg en been gaand geluid voort: ik hoorde er zowel angst als radeloosheid in, en een voortijdige teleurstelling in het leven. Pijn is, in tegenstelling tot geluk, ontzettend mededeelbaar.

De moeder van Clio hield zich groot, 'we leven op hoop,' zei ze, terwijl er een traan over haar wang rolde. Haar man, die haar aan Clio's ziekbed kwam aflossen, zei dat ze ongelukkig waren als ze even niet bij hun dochtertje konden zijn. Clio had een zeldzaam soort leukemie, een variant die haast nooit kinderen treft. Een ander meisje uit haar klas leed aan precies dezelfde ziekte, wat al helemaal verontrustend was, en op z'n minst een ernstig te nemen indicatie. Haar vader bracht dienaangaande een chloorverwerkende fabriek ter sprake; het moederbedrijf in Amerika was volgens hem al wegens milieuovertredingen veroordeeld. Zouden de bevoegde diensten in België al werk hebben gemaakt van die fabriek? Is ze al dichtgespijkerd? Geheel en al ontruimd? Met de grond gelijkgemaakt? Of gaat de werkgelegenheid voor? Of de ambitie om in Europees verband en in economisch opzicht de ijverigste klootzak van de klas te zijn?

Er zaten in deze aflevering ook momenten die enigszins minder hard aankwamen: neem nu de onvrijwillige, aan kinderangst ontsproten poëzie van de dappere kleuter Samuel die wegens een tweedegraadsverbranding een huidtransplantatie behoeft, en daarbovenop door het woord *donorhuid* in verwarring was gebracht. Hij dacht dat de dokter eerst iemand moest doodmaken om 'm vervolgens de huid af te stropen. Na de huidtransplantatie zei hij: 'Ik heb meer pijn gehad dan dode mensen.'

Het jongetje Brecht wou, met het oog op plaaggeesten in de middelbare school waaraan hij volgend jaar zou worden overgeleverd, zijn afstaande oren laten corrigeren. Toen hij z'n aërodynamischer bij z'n hoofd aansluitende oorschelpen voor het eerst in de spiegel taxeerde, vond hij ze ineens te groot. Een aarzelende glimlach mijnerzijds kon er toen wel af, al vond ik, gezien de algemene sfeer van dit programma, mijn aarzelende glimlach nog steeds geen gezicht.

De manier waarop specialisten en chirurgen met de patiënten omgingen, viel me geweldig mee: men was aardig, men verschaftte begrijpelijke uitleg, men deed niet bevoogdend. Ik meen mij te herinneren dat de medische kaste zich ooit anders heeft gedragen: nog niet eens zo lang geleden werd de vraag 'Waarom?' in kringen van witjassen met een stethoscoop om meestal met 'Dáárom!' beantwoord. Ik blijf er natuurlijk van uitgaan dat verstandige lui zich scherper van de camera bewust zijn dan de eervergeten fauna die je doorgaans in natuurdocumentaires als *Jambers Magazine* en

Goedele te zien krijgt, maar toch. De roldoorbrekende huidspecialist die Samuel aan een ander, nooit meer schrijnend velletje moest helpen, stemde mij ook hoopvol: hij had zijn baby meegebracht naar de kliniek: 'Ik ben aan de beurt om te babysitten.' Vandaar, en verder geen geluk.

Ik zei het al: een goed programma, maar ik hou nu al mijn hart vast voor volgende week.

PANORAMA: MAKAK

TV1 - 26 februari

Het stond in een krant: Leo Neels, die in frivoler tijden gewoon directeur van de VTM was en zich nu nog wel eens in het openbaar roert inzake mediarecht, vond dat de uitzending van *Panorama* die de krachtige titel *Makak* torste, eigenlijk niet kón. De internationale deontologische codes van de journalistiek, in 1954 vastgelegd in Bordeaux en in 1971 in München, houden mijn vakbroeders en mij voor dat de journalist op faire wijze nieuws moet garen en al even sportief foto's moet maken, en daartoe dus geen oneerlijke methodes mag aanwenden. In *Makak* droeg een Belgische jongen van Marokkaanse origine op initiatief van Paul Bottelberghs een brilmontuur waarin een cameraatje was gemonteerd, opdat wij, als het ware door zijn ogen, zouden kunnen zien hoe er doordeweeks op hem werd gereageerd. Bottelberghs wilde op die manier het racisme aanschouwelijk maken. Racisme leidt tot genocide, horen we sinds de Tweede Wereldoorlog te weten: het is dus niet erg deontologisch verantwoord. Ik, die in niets bijzonders ben gespecialiseerd en vanzelfsprekend het directeurschap van VTM ambieer, vond dan ook dat die onthullende bril een faire methode was.

Alleen onthulde het optische wondertje op het eerste gezicht aanzienlijk minder dan ik had gevreesd: de Belgische jongen van Marokkaanse origine en zijn gelijkaardige vrienden zeiden wel dat ze aanhoudend voor 'makak' en 'zwarte aap' worden uitgescholden, maar geen mens die ze in deze reportage onder ogen kwamen, waagde het hen zo te noemen. Ze hadden het ook over de politie, die hen voor het geringste oppakte, meestal zónder reden, en hen soms kilometers buiten de stad aan hun lot overliet,

of soms in een donker bos dropte. Ook daar kregen we door die bril geen schrijnende voorbeelden van te zien. Eerst dacht ik dus dat het allemaal nog wel meeviel – als drie jongens van het Kaukasische type samen in een kledingmagazijn stonden te dreutelen, zouden ze ook wel de bijzondere aandacht van de winkelbediende trekken – maar bij nader inzien kwam het me voor dat het racisme ook een pseudovriendelijk masker kan opzetten; het kan zich sluw van menselijke trekjes bedienen en zich beschaafder voordoen dan het in wezen is: de uitsmijters, die hen een keer of vier in successie de toegang tot een discotheek weigerden, deden alsof ze *redelijk* waren, alsof die Marokkaanse Belgen *begrip* voor hen moesten opbrengen: van hen mocht het wel, hoor, maar hun baas wilde het niet, want die ‘had een lijn getrokken’. En ‘*Befehl ist Befehl*’, nietwaar? Maar nooit een sterk argument.

De Belgische Marokkanen zeiden dat huisbazen meer dan eens de huisprijs verdubbelden als een allochtoon zich als eventuele huurder aanmeldde: ook daar kregen we geen levensecht voorbeeld van te zien. Via de telefoon werd de proefpersoon als kandidaat-huurder wel afgescheept met: ‘Neen, ik heb al te veel problemen gehad met buitenlanders’ of ‘Ik heb al een paar keer tegenslag gehad met buitenlanders: ’t zal dus niet gaan.’ Het klonk gedecideerd, maar niet onvriendelijk. En een vrouw die de Belgische Marokkaan met duidelijke tegenzin in haar huurhuis rondleidde, zei: ‘Mijn man heeft iets tegen vreemdelingen, tegen alle vreemdelingen: ook Russen, bijvoorbeeld.’ Niet zij, maar haar *man*, tenslotte een democraat, want hij was tegen alle vreemdelingen, ongeacht hun ras of nationaliteit.

Hoewel het buiten de optiek van deze reportage viel, wou ik op de duur meer te weten komen over de problemen met allochtone huurders, waarover die huisbazen het hadden: ik wou dus dat zij geïnterviewd werden, al was het maar om, in het slechtste geval, nog maar eens in te zien dat racisme nooit op redelijke argumenten kan berusten. Waarom je iemand een *slechte huurder* vindt, kun je natuurlijk wél beargumenteren of anderszins bewijzen, maar ook dat kan niets met *ras* te maken hebben.

De jonge Belg van Marokkaanse origine zei voor hij z’n bril aan Paul Bottelbergs teruggaf: ‘Als er aan deze situatie niets verandert, ben ik bang dat er een groot conflict komt. Ik hoop van niet.’

Ik weet niet of dat een dreiging was of de voorspelling van een onafwendbaar feit. Zo hoopvol klonk het.

DE NOTENCLUB

TV1 – 19 maart

Van alle onnozele of anderszins lichte televisieprogramma’s die de afgetobde loonslaaf en de doorgelegen patiënt vertroosting moeten bieden, is *De Notenclub* mij het dierbaarst. Dat komt omdat ik van vaklui hou die, op het oog, met benijdenswaardig gemak piano kunnen spelen en een indrukwekkend aantal liedjes uit het hoofd lijken te kennen: professionals die niet terugdeinzen voor een verzoeknummer. Ik hoef geen slok op te hebben om het metier van barpianisten hoger te schatten dan de hoerensjans van allerlei oelewappers die in de hedendaagse muziekindustrie platina halen zónder metier.

Ook Anja Daems, de gastvrouw, is me welgevallig; ze is om te beginnen al een grotere attractie dan ik ooit had kunnen vermoeden. Laatst had ze zich speciaal voor de gelegenheid opgekleeft; haar hele wezen drukte lente in de jungle uit; haar japon, bedrukt met het soort woeste bloemen dat in de groene hel naar argeloze vogeltjes hapt, was een uitbundig kijkspel dat mij achtereenvolgens naar mijn 3D-bril en enkele tuinartikelen deed grijpen. Ik vermoed dat haar zonder vorm van proces uit *De Notenclub* verwijderde voorganger Kurt Van Eeghem die spectaculaire *robe* graag van haar zou lenen als hij in drag naar een gespecialiseerd feestje moet.

Anja houdt van dansen en muziek: daarover laat haar eigenzinnige bewegingspatroon geen twijfel bestaan. Zij deed mij die bewuste vrijdagavond hevig terugdenken aan een tuinfeest en aan een zekere notarisvrouw, die, naar haar uitgelatenheid te oordelen, het effect van gulle hoeveelheden zeer droge sherry had onderschat. Enigszins bezijden het feestgewoel ging zij tot een grillige choreografie over, die doodliep in de sierstruiken. Weldra vroegen enkele tipsy omstanders, onder wie haar notaris, zich op belangwekkende toon af of ze misschien uit een laag overvliegende *Piper* was gevallen. Ondertussen tuurden ze het strakblauwe luchtruim af. Aangezien ik op dat soort *garden party’s* tot mijn spijt niet meer word uitgenodigd, vervulde de aanblik van Anja mij met nostalgie. Excuseert u mij voor deze anekdote tussendoor.

Zo mogelijk nog nostalgischer werd ik van ‘(You Make Me Feel) Like a Natural Woman’, ‘Think’ en ‘Say a Little Prayer’: drie prachtige songs, die de onovertroffen Aretha Franklin, ook al met benijdenswaardig gemak,

de eeuwigheid in heeft gezongen. Als domineesdochter heeft zij de Heer vaak geprezen, maar dan wel op zo'n zinnelijke manier, dat Hij, die volgens sommige bronnen een vrouw is, wel eens de stiekeme schepping van een penis voor eigen gebruik moet hebben overwogen. Maar wat wilde nu het geval? Dat Margriet Hermans en Micha Marah, twee meisjes die buiten mijn referentiekader vallen, zich aan die nummers waagden. Ik voorzag meteen een noodlottige afloop, ik had er geen sikkepit vertrouwen in, maar het moet gezegd: *la* Hermans en *la* Marah hielden zich tweestemmig staande in de schaduw van Aretha. 'Goed gezongen,' glunderde Anja Daems hun achteraf tegemoet, en daar had ze gelijk in.

Later die avond heb ik zeker nog drie uur lang cd's van Aretha Franklin gespeeld: er zijn vervullender bezigheden dan televisiekijken. Alleen al dat inzichtje was een prima neveneffect van deze aflevering van *De Notenclub*.

WOODSTOCK 25TH ANNIVERSARY EDITION / WOODSTOCK 99

Kanaal 2 - 23, 24 en 25 juli

Autobiografische noot wegens noodgeval: ik wou oprecht dat *ik* iemand anders was, maar heden ben ik helaas aan de beurt om *ik* te zijn, en de laatste tijd moet ik in die hoedanigheid vaker dan mij lief is op ziekenbezoek; eerst stond ik vleugellam te zwijgen in de hartbewakingsafdeling, waar de beademingsapparatuur ijskoud haar werk deed en de patiënte in de overgangsfase tussen mens en ding zweefde; een week later bevond ik me al even onvermogen en schutterig aan een ziekenhuisbed; de patiënte (75), inmiddels opnieuw bij zinnen, keek naar een aflevering van *Mooi en Meedogenloos*, waarin Ridge van de dokter te horen kreeg dat echt acteertalent niet bij hem kon worden ingeplant uit vrees voor afstotingsverschijnselen, en ook wel omdat in elk donorcodicil nadrukkelijk te lezen stond: 'Niet bij Ridge! Over mijn lijk!' 'U hoort nog van mij,' sprak Ridge in alle opzichten vals, waarna hij zodanig met een deur sloeg dat hij er z'n rottige timing mee verried.

Terwijl haar blik niet van de televisie afdwaalde, zei de patiënte tegen niemand in het bijzonder dat ze haar bord die middag helemaal had leeggegeten. 'Goed zo,' hoorde ik mezelf reageren: op die bevoogdende toon moet ze me veertig jaar geleden ook hebben aangesproken. Of was het nog maar een *maand* geleden? *L'éternel retour*.

Even later zei ze dat het leek alsof ze in één ruk alle stoepen van de stad had schoongeveegd: zo moe voelde ze zich, ook al kwam ze dan nauwelijks het bed uit. Ze vroeg me ook om de volgende keer, *morgen*, een paar flesjes blond bier voor haar mee te brengen, want daar had ze nu trek in, zij die anders nooit bier dronk: 'Gek, hè?'

De hartslag van de patiënte klinkt soms als een drumstel waarop een antiautoritaire kleuterklas uit de jaren zeventig is losgelaten.

Zij belichaamt de laatste band met mijn kindertijd en met mijn jeugd: krap zestien lange zomers, de overige seizoenen inbegrepen, waarin ik de illusie van onsterfelijkheid nog kon koesteren.

Telkens als ik het ziekenhuis verlaat, vraag ik me af waar ik nu weer troost uit moet putten: Xanax doet wat de bijsluiter belooft; een bevriend kruidenvrouwetje ried mij aan te gepasten tijde een dot hasjiesj te verbruiken, maar daar word ik dan weer iets té euforisch van, en mocht ik me grondig in wijn verdiepen, dan riskeer ik, gezien de omstandigheden, een wel erg kwaaië dronk, die gegarandeerd op bonje met mezelf uitdraait. Dan begin ik noodnummers te draaien, waarop geruis volgt, of een kille vrouwenstem die 'Geen aansluiting op dit nummer' zegt. 'Nobody loves you when you're down and out', behalve dan wie mij liefheeft: mijn huisgenoten proberen ondertussen vakantie te vieren in het zuiden; ik bel medische standen van zaken door, en zij zeggen mij dat ze, door heuvelende olijfgaarden omringd, ook niet al te gelukkig zijn.

Maar vorig weekend had ik m'n zoontje van dertien nog onder mijn hoede, die zijn zussen en zijn moeder later zou nareizen. We besloten voor de gezelligheid naar alles te kijken wat Kanaal 2 inzake *Woodstock* te bieden had: vanuit bed zouden we ons een hele nacht beelden van zijn en mijn generatie indrinken, hield ik hem voor. Troost. Terwijl mijn zoontje al na een half uurtje *Woodstock 25th Anniversary Edition* was ingedommeld, nadat hij me eerst gevraagd had of Joe Cocker wel goed bij zijn hoofd was, genoot ik van elke minuut van deze documentaire: het zijn beelden die me ooit op gedachten hebben gebracht, toen ik mijn zelfbeeld nog volop aan het vormgeven was, en dan heb ik het nog niet eens over de nog altijd opwindende muziek die bij die beelden hoorde. Zelfs de ondergang van dit festival en van de bijbehorende utopie - beelden van verwelkte bloemenkinderen op

een onafzienbare vuilnisbelt, de slaapzak als vuilniszak – had nu iets moois in mijn ogen.

Ik viel in slaap en vergeleed in een droom, waarin mijn vader veel jonger was dan ik hem eenentwintig jaar geleden voor het laatst in levenden lijve zag. Ik riep ‘Papa!’, merkwaardigerwijs met een kinderstem waarvan ik me niet eens kon herinneren of het ooit mijn kinderstem was geweest: de eerste lettergreep van dat woord galmde nog in mijn droom, maar van de tweede schrok ik wakker, en belandde middenin *Woodstock 99* en het optreden van Insane Clown Posse: een als clown vermomd duo spoot aanhoudend gezinsflessen cola leeg op elkaar, op het publiek en op iets te gewillige meisjes die zo nu en dan het podium kwamen opgeklauterd: ‘t was eigenlijk één groot *cumshot*, waarbij delicate lyrics als ‘And then I’m gonna kill you’ ten gehore werden gebracht. Wat je van het publiek te zien kreeg, zag eruit alsof het al lang en breed bij Jerry Springer te gast was geweest. Of alsof het, in plaats van te protesteren tegen de oorlog, zich meteen als oorlogsvrijwilliger zou aanmelden en liever een woonhuis dan een oproep voor militaire dienst in brand stak. Angst en walging in Amerika. Ik geloof dat ik, met alle deuren stevig op slot, toch even bang werd. Xanax vermoedelijk uitgewerkt.

’s Anderendaags vond mijn zoontje het doodjammer dat hij Insane Clown Posse had gemist, en de dag daarop had ik hem niet mogen zeggen dat ik ’s nachts tijdens het optreden van Limp Bizkit uit weer een andere droom werd gehaald: ‘Kon je mij dan niet wakker maken?’ Limp Bizkit is, dacht ik, een ensemble dat aan woorden als *motherfucker* en *motherfuckin’* ruimschoots genoeg heeft. Ik niet meteen, maar dat zal wel helemaal aan mij liggen, mag ik graag denken.

‘*I guess this is it?*’ vroeg mijn zoontje, toen we op de derde dag van *Woodstock 99* in de luchthaven afscheid van elkaar moesten nemen: als hij zich puntig wil uitdrukken, grijpt hij meer dan eens naar handzame Engelse zinnen die hem van televisieseries zijn komen aanwaaien. Zonder om te kijken liep hij de aviobrug in. Hij heeft zijn kinderstem nog.

No pain! No pain! No pain!

FLIKKEN

TV1 – 17 oktober

Deze televisieserie, die over de bedrijvigheid van Gentse smerissen gaat, voerde me onvermijdelijk terug naar de heuglijke keer dat ik in die stad met de politie in aanraking kwam. Dit voorval speelde zich in de vroege jaren tachtig af; de plaatselijke arm der wet lichtte mij akelig vroeg van m’n bed; ik bood, wegens inspanningen die ik de avond voordien onder slechte vrienden in een café had geleverd, geen weerstand, en mijn eveneens uit dromenland verdreven liefste keek mij zoals vaker bedroefd na, nadat ze eerst de waterpijp – *souvenir du Maroc* – in allerijl in de vuilniskoker had gestort. In de combi kreeg ik te horen dat ik ooit, in mijn jeugd, een boek uit de bibliotheek van het iets zuidelijker gelegen stadje O. niet had teruggebracht. Ik probeerde het midden te houden tussen een schuldbevuste gezichtsuitdrukking en een spotlach. Eén van de dienders – mogelijk een latent sympathisant van Amnesty International – haastte zich om te zeggen dat mijn arrestatie niet zijn idee was, maar dat de commissaris er toch op stond mij uit hoofde van zijn ambt een uitbrander te geven. Aldus geschiedde in het bureau: de commissaris sprak mij streng toe – ‘Waar zouden de bibliotheken staan als niemand nog boeken terugbracht?’ – terwijl ik nog steeds het midden probeerde te houden tussen schuldbevestiging en een spottende blik, al dreigde een aanrollende slappe lach dat evenwicht lelijk te verstoren. Het kwam me namelijk voor dat de commissaris mij op tekst van de betreurde Romain Deconinck toesprak, en ook met diens in het strottenhoofd knarsende accent en moralistische bijbedoelingen: herinner u, indien dat niet te veel gevraagd is, *De Kolderbrigade*.

Als ik *Flikken* mag geloven, is er sindsdien nog méér criminaliteit in Gent en bestaat het gros van het Gentse politiekorps tegenwoordig uit Antwerpenaren die, in plaats van geen kans onbenut te laten om de misdaad te bestrijden, op de toneelschool Nederlands hebben leren spreken. Voor de volledigheid zit er ook een allochtone politiemans van Hollandse origine tussen. Als er in deze eerste aflevering al eens een autochtone Gentenaar werd opgevoerd, dan was het om een koddig effect te sorteren: de volksmens als komiek tegen wil en dank, of beter: als folkloristische schertsfiguur.

De twee heldinnen van *Flikken*, gespeeld door Andrea Croonenberghs en Joke Devynck, zeggen onverwerkte tekst, en de uitdrukking die ze daarbij ten beste geven, suggereert eenduidig dat zij geen katjes zijn om zonder handschoenen aan te pakken. De stripfiguur als model: het leidt niet vanzelf tot goed acteren. Voor enig naturel of een sprankel geloofwaardigheid kun je je nog beter tot *Thuis* wenden, zo nu en dan, en met mate.

Flikken was nog maar net begonnen, of Andrea Croonenberghs schakelde ter hoogte van de Vrijdagmarkt al een weghollende gauwdief uit – en passant, met een soortement karatetrap die ze waarschijnlijk van een zijgige ballerino, die geen vlieg kwaad zou doen, in een of andere dansschool had geleerd: ik geloofde er in ieder geval niets van. Toen een vuige drugsdealer aan het eind van deze aflevering ook nog door deze meisjes fluks werd overmand, al was hij dan anderhalve à twee koppen groter dan hen, vond ik dat ik mijn verbeelding al genoeg had gebruikt.

Tussendoor rees boven Gent de camera, met alle fraaie stadsgezichten van dien. ‘Mijn ziel herkent het oude Gent,’ zong een gemengd koor in mij, maar daarvoor kijk ik nu ook weer niet naar een politieserie. Ik kan me *Heterdaad* nog levendig herinneren, en dat is vooralsnog jammer voor *Flikken*.

HUWELIJK FILIP EN MATHILDE

TV1 – 4 december

Al met al vind ik België nog steeds een betere merknaam dan Vlaanderen. Ik ben ook niet geneigd hard om de republiek te roepen, al was het maar om de zorgelijke kop van grondwetsspecialist Senelle niet te vaak op de televisie te hoeven zien. Als die Coburgs en hun aangetrouwde familie zich maar gedeisd houden, en zo nu en dan dagjesmensen van velerlei kunne rondleiden in hun koninklijke serres, en na afloop even de kroon ontbloten om de lachers op hun hand te krijgen, dan ben ik al dik tevreden. Dat prins Laurent barmhartig is voor dieren en ijvert voor meer kattenbakken bij de minderbedeelden, kan ik hem ook niet kwalijk nemen.

De marathonzending die aan het prinselijke huwelijk was gewijd, mag in technisch opzicht een huzarenstuk worden genoemd: je moest al stom zijn

om deze gebeurtenis vanachter de dranghekken te willen meemaken, want de lenzen van de talloze camera’s zagen veel meer dan het de gemiddelde onderdaan vergund was te zien. De afwezigen hadden nog maar eens gelijk.

Prins Filip was nog maar pas in beeld, of de commentatoren vonden al dat hij er gespannen uitzag. Waarom zou hij op z’n trouwdag niét zenuwachtig zijn? Ik prijs hun opmerkingsgave dan ook niet, want waarom zou hij, gezien de omstandigheden, niet even mogen denken: ‘Mocht ik nu maar rakelings in een F16 over ’t heilig land der vaad’ren scheren.’

Voor z’n nervositeit kon ik dus wel begrip opbrengen, maar al ten stadhuize leek hij mij vooral op het verdrietige af *verveeld*, terwijl ridder De Donnea nog zo z’n best deed om komisch Duits te spreken, ook een beetje uit vaderlandsliefde neem ik aan, want wie heeft die oorlog per slot verloren? Alleen mijn koningin, de doorluchtige moeder van de prins, kan nóg verveelder kijken: ’t is wellicht een familietrek, en op je veertigste helpt daar geen lievemoeieren meer aan, want om iets af te leren moet je er vroeger bij zijn.

Ondertussen bleef Mathilde naar wens glimlachen, met dat erfstuk op haar hoofd en de nasleep ervan. Toen bruid en bruidegom op het balkon verschenen, wilde het volk oudergewoonte een kus zien. De prins worstelde met de discretie die er bij hem door allerlei hovelingen in is geramd, zodat hij Mathilde kuste als was zij de pateen bij een offerande, met die geheel door het Vaticaan goedgekeurde onbetrokkenheid – de kus als versterving.

De commentatoren, die onafgebroken uit hun nek dienden te lullen, vertolken wat er bij het volk leefde: die kus was ook volgens hen nogal zedig, in ieder geval niet je dat – vermoedelijk had het volk liever het type vleesetende tongzoen gezien, dat het van personeelsfeestjes gewoon is. De commentatoren maakten zich, met het oog op de publieke opinie, ook een beetje vrolijk over de hoeden van de vrouwelijke genodigden – het volk had vast liever gewild dat eenieder zich in trainingspak om een walmende barbecue had geschaard, maar ik, al bij al een liefhebber van elegantie, was dan weer erg opgetogen over die hoeden, zelfs over het hoofddekse van koningin Fabiola, een soort satellietshotel die bedreigde vogelsoorten tot broeden noodt, wat bepaald milieuvriendelijk is. Dat ze er Radio Vaticaanstad mee kan ontvangen is ook mooi meegenomen. Geen kwaad woord ook over de kortgerokte zussen van Mathilde, die in een sfeer van wuftheid én etiquette de paleistrappen bestegen. Prins Laurent weet ongetwijfeld wat ik bedoel.

Begrijp me niet verkeerd: ik vond deze marathonzending steeds saai en ik wilde dat er iets gebeurde. Toen de bruidstoet op weg was naar de Sint-Michiel- en Sint-Goedelekathedraal, zei Annemie Nijs dat het op de

daken wemelde van de sluipschutters. Even hield ik m'n hart vast, tot het mij daagde dat ze eigenlijk scherpschutters van het Belgische leger bedoelde.

Toen de Britse kroonprins Charles de kathedraal betrad als was dat roomse bouwwerk een wat groot uitgevallen pub, vond ik hem meteen een mens naar mijn hart: hij ging gezellig smoezen met die playboy van Monaco, en zijn steenrode hoofd verried een lange wandeling bij snijdende tegenwind in de Schotse hooglanden. Een *mens*, had je gezworen. Zo was ik tijdens de Heilige Mis ook altijd blij met de aanblik van Henri d'Udekem d'Acoz, de oom van Mathilde die onlangs in vliegende vaart van baron tot graaf was gepromoveerd, en daar ter hoogte van Poperinge kennelijk erg goed mee kan leven. Tijdens de eredienst kregen we muziek te horen waaruit God zelf is geschapen.

's Avonds vond ik het al zonde van m'n zaterdag, maar niettemin liet ik m'n blik nog even over de receptie voor de gestelde lichamen en het eventueel ongestelde lichaam van hun eega's glijden – weet ik veel. Er werd cider geschonken, wat mij dan weer aan het vijfjaarlijkse bezoekje aan m'n oom pastoor deed denken, als er tenminste niets in de weg zit. Filip leek enigszins over z'n zenuwen heen, Mathilde had dat erfstuk en de nasleep ervan nog steeds niet afgelegd, haar glimlach was ondertussen een fenomeentje dat gezichtsmassage behoefde, terwijl Albert Twee, onze vorst, nog de vrolijkste indruk maakte – heupjicht krijgt een mens niet van geheelonthouding.

Mogen zij met z'n allen gelukkig zijn op de achtergrond, zoals het hoort in een parlementaire democratie.

ONE FAT LADY, ONE LARGE LIFE

BBC – 21 december

Nu ik het toch over mezelf heb: ik kan geen plausibele reden bedenken om in de donkere dagen voor kerst niet naar de lichtende BBC te kijken. Daar zag ik vorige dinsdag *One Fat Lady, One Large Life*, een biografische documentaire over Jennifer Paterson, de helft van *Two Fat Ladies*, die dit jaar aan de gevolgen van longkanker overleden is. Dat lijkt me, als ik 's werelds

favoriete doodsoorzaken in aanmerking neem, het gewoonste dat ze ooit in haar ongeregelde leven heeft gedaan.

Two Fat Ladies was een culinair en bij uitbreiding ook politiek incorrect kookprogramma dat door twee dames uit de afdeling 'Grote Maten' werd gepresenteerd – de andere heet Clarissa Dickson Wright, zoals dat hoort in het Engeland dat mij lief is.

Als ze hun gang hadden gegaan, zag de keuken eruit als een al te realistische evocatie van de Slag bij Hastings, en de gerechten die ze hadden klaargemaakt, naar verluidt hoogtepunten van de Engelse *cuisine* – die bestaât, net zoals het monster van Loch Ness – riepen steevast beelden op van moddervette en oneetbare dieren die ze, al was het maar om milieubewuste gezondheidsfreaks te sarren, zonder pardon door de gehaktmolen hadden gejaagd. Het monster van Loch Ness hadden ze waarschijnlijk ook heel graag bereid. Over de aldus ontstane, tot de oven veroordeelde derrie, kwakten ze dan een weerzinwekkende hoeveelheid room, alles wat hun plaatselijke zuivelhandel die dag had kunnen leveren, maar eerst drukten ze ons op het hart wat voor een belachelijk en vooral on-Engels product magere yoghurt wel is.

Ik dacht nooit aan smikkelen, maar ik smulde wel van dit programma, want beide dames waren op een onnavolgbare manier geestig, Jennifer Paterson nog het meest. Zij bewogen zich, op zoek naar steeds stuitender recepten en eetwaren op een antieke motorfiets met zijspan door het perfide maar daarom niet minder schilderachtige Albion, en tussendoor voerden ze achteloos hun briljante conversatie in het soort Engels dat je bijna nooit meer te horen krijgt, tenzij je je oor tegen een boek van Saki of P.G. Wodehouse aandrukt en heimwee bereid is de illusoire rest te doen.

De arts die longkanker bij Jennifer vaststelde, schijnt haar bij die gelegenheid zorgelijk te hebben aangekeken – dat had hij vast aan de universiteit geleerd. Hij vroeg: 'Waarmee kan ik u nog van dienst zijn?' 'Met een sigaret,' zou ze hebben geantwoord.

Hoewel ze in haar fleur een niet onaantrekkelijke meid was, op wie mannen en vrouwen wel afkwamen, bleef ze in haar leven in hoofdzaak vrijgezel. Een vriend, die ooit samen met haar een kerkdienst had bezocht, wist nog dat de priester in zijn homilie had gesteld dat seks buiten het huwelijk uit den boze was. Daarop zou mevrouw Paterson van harte en iets te luid '*Yes, yés!*' hebben gezegd. 'Ze is op een kinderlijke manier in de hemel, de hel en het vagevuur blijven geloven,' voegde die vriend er nog aan toe. Maar ze rekende er ongetwijfeld op dat haar God in zijn oneindige goedheid ook de schepper van de humor is, want op haar uitdrukkelijke

wens werd haar mooiste motorhelm bij haar uitvaart op haar kist gelegd. En daar, in die kist, vermagerde ze voor het eerst sinds jaren.

Two Fat Ladies was een succes tot in Japan toe, en als de Jappen het al snappen – hé, een ongewild rijm – moet Canvas die programmareeks ook maar uitzenden.

2000

ZALM VOOR CORLEONE

Canvas – 18 januari

Hoe zat het ook weer? Ene Da Parta, een Siciliaans zakenman, wil Herman Van Molle de hand van zijn heerlijke dochter schenken, op voorwaarde dat hij in het hoge noorden een mooie verse zalm voor hem weet te verschalken. Daar komt dan een trans-Europese roadmovie van, die ons in het kielzog van Herman Van Molle van het oude Scandinavië naar het mediterrane Sicilië voert – en hoe houd je onderweg zo'n zalm vers als je alleen maar je lichaamstemperatuur ter beschikking hebt? Er zal dus nog heel wat bij komen kijken, durf ik te vermoeden. Over Herman Van Molle gesproken: in interviews mag hij graag tegen Duitsland tekeergaan; behalve gemakkelijke passages, levert dat geheid ook ingezonden stukken op, afgescheiden door lui voor wie de oorlog er eerst wél veelbelovend uitzag, of die – in vredestijd – mooie herinneringen koesteren aan de oevers van de Rijn: o, het gedisciplineerde gewapper van *lederhose* en *dirndl* aan de publieke waslijn op de camping!

In het besef dat de trouwlustige reiziger thans Duitsland zou bereiken, begon ik dus met een zeker verwachtingspatroon naar *Zalm voor Corleone* te kijken. Een béétje geïnspireerd televisiemaker zorgt er natuurlijk voor dat hij verwachtingspatronen doorbreekt, wat Herman Van Molle dan ook deed. Stralend verliet hij het toestel van *Lufthansa*, en met onverholen ontroering zag hij Duitsland aan, als glooide er een tweede vaderland voor hem uit. Daarna kuste hij volmondig de bodem, zo te zien zonder *Blut* te proeven.

Even later zagen we hem op het hartstochtelijke af, maar uiteraard met iets te korte armen, een woudreus omhelzen te midden van een adembenevend natuurgebied waar men nog niet zo lang geleden weer zijn *leitmotiv* zalm had uitgezet in de plaatselijke rivieren, nadat die vissoort er wegens vervuiling jarenlang niet meer was voorgekomen.

Behalve geestig, is *Zalm voor Corleone* ook oogstrelend mooi in beeld gebracht, en zitten er beeldige vondsten in: de verschillende levensstadia van de zalm – piep, jong, middelbaar, oud en der dagen nog net niet zat – werden uitgelegd door bereidwillige Duitsers, die het menselijke equivalent van die levensfasen vertegenwoordigden.

In Dresden drong enige ernst zich op; Van Molle sprak met een Duitser die er ooit onder het bommentapijt was uitgekomen. Ze hadden het over de wel erg begroetelijke restauratie van een kerk, die, als het goed gaat, pas over een jaar of zes voltooid zal zijn. De Duitser zei dat zulke catastrofes in de toekomst maar beter konden worden vermeden. Net toen ik in alle ernst dacht: ‘Hitler was begonnen,’ zag ik Van Molle in werkplunje en met een gele veiligheidshelm op, meewerken aan die restauratie. ‘t Was snel schafttijd, en bij die gelegenheid vroeg Van Molle als een volleerd arbeider aan een werkmaker: ‘Wat heb jij op je boterham?’ *Bockwurst*: het liet zich raden. Het associëren kon een aanvang nemen: we kregen een slagerswinkel te zien die elke denkbare worst in voorraad had: dat leverde beelden op die je naadloos in Duitse porno zou kunnen monteren. Vervolgens maakte Van Molle een praatje met een keurige arts, van het type dat al in vooroorlogse Duitse speelfilms voorkwam, over het zorgwekkende vetgehalte van zijn landgenoten. Even leken vooroordelen als twee druppels water op rake observaties.

Ondertussen deed Van Molle alsof hij het zodanig naar de zin had in Duitsland, dat hij overwoog zelf Duitser te worden. Om zich in te leven, leverde hij zich komisch over aan een typisch Duitse vinding als bijvoorbeeld het mondwater Odol. Odol: ‘t klinkt als de naam van een fascistoïde Vlaams vendel. Hopelijk stinkt het minder.

Vooraleer hij uiteindelijk bij Peter Maffay, de zanger van ‘Du’, terechtkwam, maakte Van Molle nog een ommetje langs de typisch Duitse amusementswereld: we mochten een blik werpen vóór en achter de schermen van het soort televisieshow dat sinds de jaren vijftig onveranderd is gebleven, in tegenstelling tot Duitsland zelf – je zou er met succes de helft van de Vlaamse showbusiness in kunnen dumpen, met als smoes dat je het in het kader van de Vlaams-Duitse vriendschapsbetrekkingen doet. Daarna zagen we Van Molle in een biertent in München, in toepasselijke klederdracht en al een stuk meer verduist dan zo-even, een blaaskapel dirigeren. ‘Du’ klonk op, als prelude op Van Molles ontmoeting met de nu vijftigjarige Peter Maffay, op wiens grootste succesnummer zelfs ik heb leren tongzoenen in de barre *seventies*, in volle *underground* dan nog wel. Hoe ingrijpend is de terugwerkende kracht van oude hits! Ik mag er eigenlijk niet aan denken. Van Molle liet Peter Maffay de Spaanse versie van ‘Du’ horen, gezongen door zijn bloedeigen broer Frank

Galan, de Julio Iglesias *des pauvres*, om wie men volgens mij zit te smeken in Duitsland. Maffay prees de productie, maar voegde eraan toe dat de muziek die hij nu maakt niets meer met ‘Du’ te maken heeft: *rock*, zei hij in het Duits. We kregen er een staaltje van te horen, en weer werd ik naar de jaren zeventig teruggeflitst, al viel er dit keer minder te tongzoenen. Aardige man die Maffay, maar het blijft een Duitser met een BMW.

Ik had u al in de eerste zin van dit stukje willen zeggen dat ik deze aflevering van *Zalm voor Corleone* geweldig vond, maar het is er niet van gekomen.

HET DERDE OOG: TUSSEN FLORA EN THALIA

Canvas – 16 februari

In het door McDonald’s gesponsorde en door Censydiam binnen de perken van de middelmaat gehouden jaar 2000 leidt negentiende-eeuwse *grandezza* ook op de televisie tot een overrompelend soort heimwee naar het heimwee zelf. Dat stelde ik moederziel alleen vast toen ik naar *Tussen Flora en Thalia* keek, een documentaire van Françoise Lévie, over de wereldvermaarde Sint-Hubertusgalerij in Brussel.

Mijn werkplek bevindt zich in een karakterloos kantorengedebied dat zich uitstrekt over voormalige akkers en zichzelf daarbij een tikkeltje overmoedig Brussel noemt, terwijl het er hooguit Sint-Lambrechts-Woluwe heet. De metro houdt er nog net halt. *Ici Bruxelles ne bruxelle pas*.

Als het mij al eens vergund is door het centrum van onze hoofdstad te kuieren, beleef ik altijd weer het genoegen van de spijbelaar: ik heradem, omwolk door uitlaatgassen en keukendampen. In die sfeer de Sint-Hubertusgalerij binnenlopen, vervolmaakt mijn vluchtige geluk: de aangenaam onwerkelijke muziek van vergalmende voetstappen, de lichtval door de oogverblindend mooie glazen overkoepeling, waarmee architect Jean-Pierre Cluysenaar dit meesterwerk, ontworpen in 1837 en in 1847 door Leopold I geïnaugureerd, bekroonde: engelen strijken er geruisloos op neer – je ziet ze als je ze wil zien, en dat wil ik hevig als ik in zo’n stemming ben.

Uit *Tussen Flora en Thalia* bleek dat de Sint-Hubertusgalerij ook bewoond wordt, en niet alleen door winkeliers met stijlbesef als Kaat Tilley, ontwerper van robes die uit herfstbladeren lijken te bestaan, te hoop gewaaid op Woeste Hoogten, en nog verbijzonderd door stukjes paddenhuid en straaltjes maneschijn, bijeengehouden door de wondere draad van Ariadne. Neen, we zagen ook een bejaarde vrouw die in dat monument een appartement betrok: ze vertelde dat ze ooit ouvreuse in een bioscoop in de Sint-Hubertusgalerij was geweest: voor een eenbenige, die vooraf telefonisch zijn sjokkende komst aankondigde, had ze altijd een bankje klaar staan, waarop hij zijn overbelaste poot te ruste kon leggen. Wellicht wou ze zeggen: vroeger waren we aardig voor elkaar omdat we vonden dat het zo hoorde.

In andere appartementen woonden klassieke musici, een cineast, een actrice op jaren, type: ik-ben-nog-steeds-een-vlaag-maar-ik-mag-niet-van-mijn-huisarts. Aan het eind las zij iets van Sint-Augustinus voor. Er woonde ook een tekenaar die de laatste tijd niets dan moderne schepen tekende, en ze schattiger maakte dan ze zijn; voorts ook een klaarblijkelijk rijk meisje dat – ze was niet dom – zowel van haar materiële privileges als van haar vrije tijd haar beroep had gemaakt, en nog een andere bejaarde vrouw die, spiedend uit het raam van haar appartement, zei dat ze de schoeljes zó uit de mensenstroom kon pikken die dag in dag uit onder haar uitkijkpost voorbijkabbelde. Als ze plurken in actie zag – de occasionele zakkenroller, konden we veronderstellen – dan blies ze even op het politiefluitje dat ze altijd binnen handbereik had, waarna ze zich ijlings uit haar raamopening terugtrok, een beetje giechelig.

De opzet van architect Jean-Pierre Cluysenaar was: een korte samenvatting van een stad in de stad te maken. Ik was zo gecharmeerd door wat ik in *Tussen Flora en Thalia* zag – Josse De Pauw die zich anoniem in een kopje koffie en een krant zat te verdiepen – ik was zo verzaligd dat mijn verfoeilijke nuchterheid al gauw de kop op stak: zoveel vredige beschaving op één plek, en dan nog wel in het hart van een rommelige wereldstad, dat kán natuurlijk niet. Dat wist Françoise Levie, zelf een bewoonster van de Sint-Hubertusgalerij, natuurlijk ook, en daarom liet ze ons zien wat er in het halfdonker gebeurt, als de chique winkels dicht zijn en de bewoners zich in hun cocons hebben teruggetrokken: een ongeregeld gezelschapje leidde er ter plaatse een zwervend bestaan – iemand had ergens een bloedend hoofd opgelopen, en iemand anders duwde razend de camera weg, omdat hij het bloedende hoofd van zijn vriend een privéaangelegenheid vond. En dan was er ook een man die in de verlaten galerij denkbeeldige propfen papier voor zich uit schopte: een eenzame, irreguliere dans op

maat van de eenentwintigste eeuw. Geheel in beslag genomen door al die onzichtbare propfen papier die hem aldoor voor de voeten woeien, kon hij geen camera ontwaren.

Tussen Flora en Thalia was een erg mooie documentaire. Ik ben blij dat ze nog in die vorm, de schoonheid dienende, worden gemaakt, wat me niet belet de vraag ‘Hoelang nog?’ te stellen.

IN DE GLORIA

Canvas – 25 februari

Vooruit met de geit: de scène aangaande euthanasie in de Vlaamse huiskamer sloeg me met verstomming: zoiets meesterlijks heb ik in geen tijden meer gezien, niet op de Vlaamse televisiezenders en evenmin op de buitenlandse, al zou ik ter relativering kunnen zeggen dat die scène en het dramatische millimeterwerk dat ermee gepaard ging me aan Arjan Ederveen deden denken. Humor als goede buur van het onbehagen. Maar ik heb geen zin in relativiseren. Dus: tegen dit stuk *In de gloria* weegt geen euthanasiedebat op.

De spelers waren griezelig perfect, tot het kleine meisje dat het dochtertje speelde toe – ik vind kinderen anders bijna nooit goede acteurs.

Een paar dagen later vernam ik uit de krant dat veel kijkers uitgerekend tijdens deze weergaloze minuten hadden afgehaakt. Een of ander mal onderzoek had dat weer uitgewezen. Zou men daar bij de openbare omroep weer een of andere malle conclusie uit trekken?

B&L Borgerhoff & Lamberigts

Gent, België

info@borgerhoff-lamberigts.be

www.borgerhoff-lamberigts.be

Instagram: @borgerhofflamberigtsliteratuur

ISBN 9789464759372

NUR 320

Thema DNP

D2023/11.089/161

© 2023, Borgerhoff & Lamberigts nv

Auteur: Rudy Vandendaele

Coördinatie: Sam De Graeve, Nils De Malsche & Joni Verhulst

Redactie: Kaat Camerlynck

Coverbeeld: Ever Meulen

Opmaak cover: Dooreman

Opmaak binnenwerk: Robin J. August

Gedrukt in Europa

Eerste druk: oktober 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.